

Nové povinnosti účastníků výstavby ke zvýšení bezpečnosti práce na staveništích

„KOORDINÁTOR BEZPEČNOSTI PRÁCE“

**Dle zákona č. 309/2006 Sb. zákon o zajištění dalších podmínek
bezpečnosti a ochrany zdraví při práci**

KOORDINÁTOR BEZPEČNOSTI PRÁCE

[Nové povinnosti účastníků výstavby ke zvýšení bezpečnosti práce na staveništích]

Úvod

Od 1. ledna 2007 došlo k zásadním změnám související s platností nového stavebního zákona (zákon č. 183/2006 Sb.) a s účinností nových právních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jimiž jsou zákon č. 309/2006 Sb. a jeho prováděcí předpisy, resp. nařízení vlády č. 591/2006 Sb. o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích. Hlavní změnou, která vychází z tohoto zákona (zákon č. 309/2006 Sb.) je zavedení do výstavby některé právní instituty, k nimž patří funkce koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (koordinátor BOZP) a plán bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (plán BOZP), které právní řád neznal.

Povinnosti koordinátora BOZP

V přípravné fázi stavby:

- V dostatečném časovém předstihu před zadáním stavby dodavateli předá stavebníkovi přehled právních předpisů vztahujících se ke stavbě, informace o pracovně bezpečnostních rizicích, která se mohou při realizaci stavby vyskytnout, a další podklady k zajištění bezpečnosti a zdraví při práci na staveništi.
- Bez zbytečného odkladu předá projektantovi, dodavateli (byl-li již určen), popř. jiné osobě veškeré další informace o bezpečnostních a zdravotních rizicích, které jsou mu známy a které se dotýkají jejich činnosti.
- Poskytuje součinnost projektantům, odborným pracovníkům zadavatele řídicím stavební činností v oblasti - dává podněty a doporučuje ekonomicky přiměřená technická řešení nebo organizační opatření, která jsou z hlediska BOZP vhodná pro plánování jednotlivých prací, zejména těch, které se uskutečňují současně nebo v návaznosti.
- Zpracovává plán BOZP na základě harmonogramu stavby, přitom spolupracuje s projektanty a odbornými zástupci dodavatele – součástí tohoto plánu jsou i veškeré dokumenty uvedené výše a celý plán BOZP je dle vyhlášky č. 499/2006 součástí projektové dokumentace pro stavební řízení v rámci vydání stavebního povolení.
- Součástí plánu BOZP jsou i zpracované povinnosti zhotovitele, podzhotovitele a zadavatele a zadavatele stavby na úseku BOZP.

V realizační fázi stavby:

Prioritou koordinátora BOZP v realizační fázi stavby je hlavně prevence a snížení rizika ohrožení zdraví pracovníků při práci. Legislativa však koordinátorovi neposkytuje nástroje k řešení nedostatků, jeho povinností je na nedostatky upozorňovat a zajišťovat koordinaci činností jednotlivých subjektů tak, aby nedocházelo k ohrožení zdraví všech zúčastněných pracovníků a aby byli seznámeni se všemi riziky činností, které se v jejich blízkosti provádějí.

K dosažení co nejefektivnějšího zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci stanovuje koordinátor BOZP preventivní a nápravná opatření.

S preventivními opatřeními jsou zhotovitelé seznámeni ještě před nástupem na staveništi. Tato opatření vyplývají z Plánu BOZP, který zpracovává analýzu všech rizik vyskytujících se na staveništi.

Nápravná, jsou ta opatření, kterými reaguje koordinátor na konkrétní nedostatky v zajištění BOZP. Cílem této činnosti je odstranění veškerých závad uvedených v kontrolním listu koordinátora v požadovaném termínu.

Vlastní činnost koordinátora:

- Pravidelnými pochůzkami po staveništi kontroluje, zda je při jednotlivých činnostech postupováno dle realizační dokumentace, souhrnu smluvních dohod a v souladu s platnými právními předpisy, případně s Plánem BOZP pro danou stavbu.
- Je-li to možné, pořizuje koordinátor o zjištěných závadách fotodokumentaci a veškeré nedostatky eviduje a provádí písemné záznamy sloužící k prokazatelnému seznámení odpovědných osob se zjištěnými nedostatky.
- Neprodleně informuje všechny dotčené dodavatele o bezpečnostních a zdravotních rizicích, která vznikla na staveništi během postupu prací.
- Upozorní dodavatele na nedostatky v uplatňování požadavků na bezpečnost a ochranu zdraví při práci zjištěné na pracovišti převzatém dodavatelem a vyžaduje zjednání nápravy; k tomu je oprávněn navrhnout přiměřená opatření.
- Oznamí stavebníkovi uvedené nedostatky, nebyla-li dodavatelem neprodleně přijata opatření ke zjednání nápravy.
- Výsledky kontrol koordinátor pravidelně jednou týdně projednává s vedoucím projektu zadavatele. Zápis z tohoto jednání je prováděn v Reportu koordinátora a musí obsahovat zejména popis projednávané záležitosti, návrh nápravných opatření, zodpovědnost za realizaci nápravných opatření, termín realizace nápravných opatření a termín následné kontroly, příp. odkaz na záznam, kde jsou tyto údaje zachyceny.
- Koordinátor se aktivně zúčastňuje porad vedení stavby za účasti odpovědných pracovníků zhotovitelů (kontrolní den koordinátora), je-li tento nástroj řízení na příslušné stavbě zaveden. V případě, že není, organizuje a řídí vlastní kontrolní dny koordinátora, na které svolává všechny odpovědné pracovníky zhotovitelů. Ty zde informuje o bezpečnostních rizicích, která na stavbě vznikla v průběhu postupu prací, nebo která se v následujícím období mohou vyskytnout. Dále pak seznamuje odpovědné pracovníky s postupem prací z hlediska zajištění BOZP, prezentuje zjištěné závady, návrhy odstranění a průběh jejich plnění.
- Dle potřeby aktualizuje Plán BOZP a s těmito změnami prokazatelně seznamuje všechny odpovědné pracovníky na svých kontrolních dnech.

- Během celého průběhu stavby dává podněty a doporučuje technická, či organizační opatření k zajištění bezpečnosti práce. Zároveň dbá, aby byla veškerá jeho doporučení v souladu českými právními předpisy a normami a aby byla proveditelná s ohledem na ekonomické aspekty.
- Poskytuje součinnost zadavateli při jednáních s orgány státní správy.
- Zúčastňuje se kontrolní prohlídky stavby, k níž byl přizván stavebním úřadem.
- Spolupracuje při stanovení času potřebného k bezpečnému provádění jednotlivých prací nebo činností.

Povinnosti stavebníka (investora)

- Budou-li na staveništi působit současně zaměstnanci více než jednoho dodavatele musí určit, s přihlédnutím k rozsahu a složitosti výstavby a její náročnosti na koordinaci, ve fázi přípravy a ve fázi její realizace koordinátora BOZP, a to u staveb, jejichž celková předpokládaná doba realizace je delší než 30 pracovních dnů, v nichž budou práce vykonávány současně více než 20 pracovníky po dobu delší než 1 pracovní den, nebo celkový plánovaný objem prací a činností během provádění stavby přesáhne 500 pracovních dnů v přepočtu na 1 pracovníka (vymezené stavby).
- Předá koordinátorovi veškeré podklady a informace pro jeho činnost a poskytne mu potřebnou součinnost a zaváže všechny dodavatele, popř. jiné osoby k součinnosti s koordinátorem po celou dobu přípravy a realizace stavby.
- U staveb (podle § 15, odst. 1) doručit oznámení o zahájení prací oblastnímu inspektorátu práce příslušnému podle místa staveniště (§ 2, odst. 1, zákona č. 251/2005 Sb. o inspekci práce) nejpozději do 8 dnů před předáním staveniště zhotoviteli.
- Zajistí, aby ještě před zahájením prací na staveništi byl zpracován plán bezpečnosti na staveništi.

Případy, kdy se zpracovává Plán BOZP

- Rozsah stavby dle § 15 zákona 309/2006 Sb.:
  - celkový plánovaný objem prací a činností během realizace díla přesáhne 500 pracovních dnů v přepočtu na 1 osobu
  - celková předpokládaná doba trvání prací a činností je delší než 30 pracovních dnů, ve kterých bude pracovat současně více než 20 fyzických osob po dobu delší než 1 pracovní den
- Práce se zvýšeným rizikem dle nařízení vlády 591/2006 Sb.:
  - práce, při kterých hrozí pád z výšky nebo do volné hloubky více než 10 m
  - práce vystavující zaměstnance riziku poškození zdraví nebo smrti sesuvem uvolněné zeminy ve výkopu o hloubce větší než 5 m
  - práce spojené s montáží a demontáží těžkých konstrukčních stavebních dílů kovových, betonových a dřevěných určených pro trvalé zabudování do staveb
  - práce nad vodou nebo v její těsné blízkosti spojené s bezprostředním nebezpečím utonutí

- práce s použitím výbušnin podle zvláštních právních předpisů
- práce související s používáním nebezpečných vysoce toxických chemických látek a přípravků nebo při výskytu biologických činitelů podle zvláštních právních předpisů
- práce se zdroji ionizujícího záření pokud se na ně nevztahuje atomový zákon
- práce vykonávané v ochranných pásmech energetických vedení popřípadě technického vybavení
- studnařské práce, zemní práce prováděné protlačováním nebo mikrotunelováním z podzemního díla, při stavbě tunelů, pokud nepodléhají doзору orgánů státní báňské správy
- potápěčské práce
- práce prováděné ve zvýšeném tlaku vzduchu (v kesonu)

Plán BOZP obsahuje

- základní informace o akci a účastnících výstavby
- povinnosti účastníků výstavby v oblasti zajištění BOZP
- přehled základních opatření k zajištění BOZP
- vymezení činností, rozsahu prací a stanovení pracovních postupů a odpovědností
- analýzy rizik jednotlivých činností
- způsob hlášení mimořádných událostí a pracovních úrazů
- zásady požární ochrany při realizaci
- dopravně provozní předpisy
- zabezpečení staveniště
- bezpečnost práce při udržovacích pracích při užívání stavby

V následující tabulce je uveden přehled povinností souvisejících s výkonem koordinátora BOZP, které vznikají zadavatelům staveb při různých situacích na staveništi.

Popis situace			Povinnosti zadavatele stavby		
počet zhotovitelů provádějících stavbu	na stavbě budou prováděny práce dle 591/2006 Sb.	rozsah stavby přesahuje limity dle § 15 zákona č. 309/2006 Sb.	nutno nechat zpracovat plán BOZP	nutno zaslat oznámení o zahájení prací na OIP	nutno určit koordinátora při realizaci stavby
1	ano	-	ano	ne	ne
	-	ano	ano	ano	ne
2 a více	-	-	ne	ne	ne
	ano	-	ano	ne	ne
	-	ano	ano	ano	ano

Pozn.: Tabulka byla zpracována na základě informací získaných od Oblastního inspektorátu práce pro Středočeský kraj.

Způsob výkonu funkce koordinátora BOZP

Zákon koordinátorovi předepisuje pouze povinnosti, které musí plnit při přípravě a při provádění stavby. Nesvěřuje mu však pravomoc něco přikazovat jiným účastníkům výstavby (např. stavbyvedoucímu), pouze podněcuje, doporučuje, poskytuje odborné konzultace, navrhuje či řeší. To koordinátorovi nebrání v plnění jeho povinností, protože se při výkonu funkce opírá o ustanovení zákona, která stavebníka, dodavatele (stavbyvedoucího) či jinou osobu zavazují dodržovat koordinátorem doporučená pracovní bezpečnostní a organizační opatření. Funkci koordinátora lze pro názornost charakterizovat jako specifický způsob moderování činnosti ostatních účastníků výstavby, jejichž odpovědnost zůstává nedotčena.

Z ustanovení § 10 zákona vyplývá, že funkci koordinátora může vykonávat pouze fyzická osoba, která absolvovala alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou a vykonala odbornou praxi minimálně tříletou nebo dvouletou při dokončení vyššího odborného vzdělání, popř. jednoletou při dokončení vysokoškolského vzdělání v bakalářském nebo magisterském studijním programu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a úspěšně vykonala zkoušku. Za odbornou praxi se považuje doba činnosti vykonávaná v oboru, v němž fyzická osoba bude zajišťovat úkoly v prevenci rizik nebo činnost v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Z živnostenského zákona vyplývá, že tato činnost může být vykonávána v rámci vázané živnosti „poskytování služeb v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci“ (skupina 214 v příloze č. 2 k živnostenskému zákonu). Právnícké a fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona mohou činnost koordinátora vykonávat jen tehdy, zajišťují-li jejich výkon osobami s výše předepsanou odbornou způsobilostí. Koordinátor může vykonávat činnost také v zaměstnaneckém poměru, avšak zásadně by neměl působit na stavbě, jejímž dodavatelem je jeho zaměstnavatel.

Koordinátor a stavební zákon

Stavební zákon s nově zavedeným institutem koordinátora počítá v některých ustanoveních. Koordinátor, působí-li na stavbě, může být podle potřeby přizván stavebním úřadem ke kontrolní prohlídce rozestavěné stavby (§ 133, odst. 4, stavebního zákona), spolupracuje se stavbyvedoucím (§ 153, odst. 2, stavebního zákona) a může provádět záznamy do stavebního deníku nebo do jednoduchého záznamu o stavbě (§ 157, odst. 2, stavebního zákona).

Případá-li to v úvahu, plán bezpečnosti na staveništi je povinnou obsahovou náležitostí projektové dokumentace pro provádění stavby zpracované na základě územního rozhodnutí (příloha č. 2 vyhlášky č. 499/2006 Sb. o dokumentaci staveb).

Zpracoval: Ing. Martin Šimek
Zdroj: časopis Stavebnictví 04/07